

Til
Familie- og kulturkomiteen på Stortinget

15. oktober 2020

Innspill til statsbudsjettet 2021 – familie- og kulturkomiteen

Øremerkede midler til flere ansatte i barnevernet

Kapittel 854 (Kommunalt barnevern) i Prop. 1 S (2020-2021) for Barne- og familiedepartementet.

Barneombudet ber om at det øremerkes midler til flere ansatte i barnevernet. I statsbudsjettet for 2021 overlater regjeringen til kommunene å styrke det kommunale barnevernet. Dette til tross for at det i statsbudsjettet anerkjennes at det er kapasitetsutfordringer i mange barneverntjenester. Aktivitetsveksten i barnevernet har vært stor de siste årene. Antall bekymringsmeldinger har økt med 56 prosent mellom 2008 og 2019. Barnevernet har også fått flere og mer krevende lovpålagte arbeidsoppgaver. Det vil i tillegg komme enda flere oppgaver med ny barnevernlov, som nå er til behandling i Barne- og familiedepartementet.

Endring av ansvars- og finansieringsfordeling mellom stat og kommune (barnevernreformen) vil føre til at flere store oppgaver flyttes til kommunene. I 2019 kom delrapport 4 fra «Forsøk med ny ansvarsfordeling mellom stat og kommune på barnevernområdet».1 Rapporten viser hvor krevende det er å bygge opp en god barneverntjeneste og understreker behovet for økte ressurser i kommunalt barnevern. Det fremgår på side 95 at: «For kommunale barnevernstjenester med store behov for tiltak og manglende kapasitet vil økt ansvar, med større egenbetaling og flere oppgaver, i første rekke innebære økte utgifter og økt arbeidspress. Insentivene til reduserte kostnader vil styrkes, men handlingsrommet for å få det til vil reduseres med mindre barnevernet tilføres mer ressurser i en overgangsperiode». Rapporten viser tydelig behovet for øremerking av midler til flere stillinger i det kommunale barnevernet. Høsten 2020 gjennomførte SOS-barnebyer en undersøkelse hvor 85 barnevernledere ble spurt om tilstanden i egen tjeneste.2 Mer enn en av tre barnevernsledere svarte at deres barneverntjeneste ikke har kapasitet til å yte forebyggende tiltak til de familiene som trenger det, og halvparten mente de ikke var rustet for den kommende barnevernreformen.

I en undersøkelse fra 2015 fremgår det at 80 prosent av ansatte i kommunalt barnevern

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/b87f5a6b0e05436587c9110d2ae75884/folgeevaluering-av-forsok-med-ny-ansvarsfordeling-pa-barnevernomradet-endelig-rapport-01102019.pdf#page95>

² <https://www.sos-barnebyer.no/ny-barnevernsrapport-mange-barn-og-familier-ikke-far-hjelp-tidlig-nok>

opplever at stor arbeidsmengde hindrer dem i å gjøre en god nok jobb. Dette samsvarer med nyere tall som viser at 216 av landets 267 barneverntjenester har mer enn 15 barn per ansatt i gjennomsnitt. I NIFU-rapport 2017:28 sier to av tre barnevernledere at de ikke har nok saksbehandlere i sin tjeneste.³ Kommunemonitoren til Bufdir viser at saksbehandlere i barnevernet kan ha ansvar for opptil 30-50 barn samtidig.⁴ I Barneombudets rapport «De tror vi er shitkids» fra 2020 fant vi store mangler i barneverntjenestens oppfølging, noe som blant annet skyldes mangel på ansatte.⁵

Barneombudet mener en bemanningsnorm vil være et nyttig statlig styringsverktøy. FO har lagt til grunn en øvre grense på 15 barn per saksbehandler. Barneombudet støtter dette. Ropstad har selv sagt til Stortinget at det må ansettes 1250 nye saksbehandlere i barnevernet for å nå nivået de ansatte mener er forsvarlig.⁶

Flere tilsyn med barneverntjenesten de siste årene har avdekket alvorlige mangler i tjenesten, og vist til at barn ikke fått den nødvendige hjelpen de trenger. Barneombudet er bekymret for at barnevernreformen kan få alvorlige følger for en svært sårbar gruppe barn om det ikke settes av øremerkede midler til nye stillinger. Det er grunn til å minne om at det er et nasjonalt ansvar etter Grunnloven og FNs barnekonvensjon å sørge for at barn får den nødvendige beskyttelse og hjelp de trenger.

15 millioner kroner til helsekartlegging

Kapittel 855 i Prop. 1 S (2020-2021) for Barne- og familiedepartementet

I post 01 settes det av 20 millioner kroner til helsekartlegging av barn som plasseres utenfor hjemmet i barnevernet, i tillegg til 5 millioner kroner på HODs budsjett. Dette er et resultat av at Bufdir og Hdir i en rapport fra 2020 har anbefalt å lovfeste en plikt for barneverntjenesten til å be om helsekartlegging, med en korresponderende plikt for helsetjenestene til å gjennomføre kartleggingen.⁷ At vi i dag ikke har en rutinemessig helsekartlegging, fører til at det offentlig overtar omsorgen for mange barn hvor de ikke vet hva barnet trenger av hjelp og oppfølging. Dette har alvorlige konsekvenser for barn under offentlig omsorg. I rapporten fra direktoratene er det anslått at det vil koste 74 millioner kroner å gjennomføre kartlegging på landsbasis. Barneombudet ønsker at flest mulig barn må få hjelp allerede i 2021 og ber om at denne summen i første omgang økes med 15 millioner kroner. Vi forventer at beløpet økes ytterligere når rammene for kartleggingen er på plass. Barneombudet ber komiteen om å presisere at regjeringen må komme tilbake til Stortinget i 2021 med en plan for innføring av helsekartlegging over hele landet.

Avklaring av ansvaret for koordinering av arbeidet med en trygg digital hverdag
Til Barne- og familiedepartementets budsjett kapittel 11.10 og Kulturdepartementets

³ <https://www.nifu.no/publications/1569768/>

⁴ [https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern_kommunemonitor/#/00/dekningsgrad-og-kapasitet#antall-barn-med-undersokelser-eller-tiltak-per-arsverk-\(2018\)](https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern_kommunemonitor/#/00/dekningsgrad-og-kapasitet#antall-barn-med-undersokelser-eller-tiltak-per-arsverk-(2018))

⁵ <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/De-tror-vi-er-shitkids.pdf>

⁶ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=76220>

⁷ <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005148>

budsjett kapittel 335.

Barneombudet har tidligere bedt regjeringen om å koordinere arbeidet med trygg digital hverdag for barn og unge bedre og at ett departement tar ansvar for å koordinere innsatsen. Vi har også bedt om at det utarbeides en felles strategi for barns digitale hverdag. Vi viser her til vårt høynivåmøte 12. februar 2020, der samtlige politiske parti på Stortinget underskrev en erklæring.

Det er i dag over 20 statlige etater, herunder seks ulike departement som har et overlappende ansvar og tiltak rettet mot barns digitale liv. Dette gjelder både justis-, helse-, utdanning-, kultur-, kommune-, og barne- og familiesektoren. Regjeringen har nå foreslått å gi Medietilsynet ansvaret for å utarbeide og følge opp en nasjonal strategi om barn og medier, og foreslår 1 million kroner til dette arbeidet på kapittel 335 i budsjettet for Kulturdepartementet.

Barneombudet mener at det å utarbeide en strategi som skal koordinere arbeidet i disse sektorene krever at ett departement får ansvaret for å koordinere arbeidet. Utarbeidelse av strategien må ligge på departementsnivå, noe som er tilfelle for de fleste strategier og handlingsplaner. Arbeidet med barns digitale hverdag bør, som Barne- og familiedepartementet understreker i sin budsjettproposisjon, bygge på et oppvekst- og barnrettighetsperspektiv. Barneombudet ber Familie- og kulturkomiteen presisere at arbeidet med å koordinere arbeidet med tryggere digital hverdag skal ledes av Barne- og familiedepartementet og at ansvaret med å utarbeide en nasjonal strategi skal ligge i departementet slik at det blir tydelig forankret på politisk nivå.

Ved spørsmål kan seniorrådgiver Mathias Lia Nordmoen kontaktes på mathias@barneombudet.no